Үндестік заңы.
Зиянды әдеттерден аулақ бол!

Тасымал. Екпін.
Біздің медициналық колледж

Орындағандар: СД -206 топ Білімгері Құттыбек Гүлжан

2022-2023 оқу жылы

Түбірі мен қосымшаның жігіндегі сөз аралығындағы көрші дыбыстардың бір-біріне ықпал етіп, ыңғайласып үйлесіп қолданылуын дыбыстардың үндестік заңы дейміз.

Үндестік заңы

Буын үндестігі | *Дыбыс үндестігі*

Сөздің соңғы буынының жуан, не жіңішке болуына қарай, қосымшалардың да бірыңғай жуан, не жіңішке түрде жазылуын ***буын үндестігі*** *дейміз.*

Мысалы: *маман-дық-тар*

қазақстан-дық-тар-дың

студент-тер-дің

бейбіт-ші-лік

кәсіп-кер-лік

MyShared

Дыбыс үндестігі

Ілгерінді ықпал | **Кейінді ықпал**

айтылуы:	**жазылуы:**	**айтылуы:**	**жазылуы:**
Қоныспек	Қонысбек		
Тас пер	Тас бер	ашшы	асшы
Жаңағорған	Жаңақорған	күрек	- күрегі
		доп	- добы

MyShared

Зиянды заттар дегеніміз, қауіпсіздік талаптары бұзылған жағдайда, адам ағзасымен жанасу кезінде, бүгінгі немесе келешек ұрпақтар өмірі мерзімінде, жұмыс үрдісінде қазіргі заман әдістерімен анықталатын өндірістік жарақаттарды, кәсіптік аурулар мен денсаулықтың нашарлауын туғызатын заттар

Адам ағзасына демалу мүшелері арқылы, асқазан-ішек тракті мен тері арқылы сіңіп, оның тіршілігіне, іс-әрекетіне зиян келтіретін зиянды заттар – улы немесе уытты заттар деп аталады.

Улы заттар

Спорт

Таза ауа

Көңілді жүру

Дұрыс ұйқы

Демалу

Тазалық

Дұрыс тамақтану

Шынығу

Өнеркәсіптік улар адам ағзасына үш жолмен сіңеді

тыныс-алу мүшелері
 Дем алғанда ағзаға ауамен түскен улы заттар дем алу жолдарының шырышты қабығымен және өкпе альвеолаларының үлкен бетімен тез сіңеді және сол жақтан қан-тамырлары арқылы бүкіл ағзаға тарайды. Уланудың көптеген түрі осы ең қауіпті жолдармен жүзеге асырылады

Ас қорыту тракті арқылы зиянды заттар ағзаға ластанған ас пен су арқылы түсуі мүмкін. Мұнда тек асқазанда (суда, майларда және асқазан сөлінде) еритін, асқазан мен ішек-қарын қабырғалары арқылы сіңетін және қанға түсетін улар ғана қауіпті. Бұл улану жолының токсикалық мәні, дем алу органы арқылы улануға қарағанда әлдеқайда төмен, өйткені улы заттар қанға бауыр арқылы түсіп, онда біршама залалсыздандырылады.

Тері арқылы ағза ішіне тек кейбір сұйықтар мен май органдарында еритін улар ғана түседі. Сонда да улану қаупі асқорыту улануына қарағанда жоғары болады, өйткені улы заттар бауырға бармай тікелей үлкен қан айналымына түседі.

ЕКПІН

Сөйлем ішіндегі кейбір сөздердің немесе сөз ішіндегі кейбір буын, дыбыстардың басқа тілдік бөліктерден ерекшеленіп, көтеріңкі айтылуы.

Сөз екпіні
Сөз ішіндегі бір буынның көтеріңкі айтылуы

Ой екпіні
сөйлем ішіндегі ерекше назар аударылатын сөзді оқшаулап, бөлектеп айту.

Тіркес екпіні
бірнеше сөздің тіркесе, тізбектеле біртұтас екпінмен бөлектене айтылуы.

Дыбыс екпіні
сөз ішінде дыбыстың бөлектеніп, көтеріңкі дауыспен немесе созып айтылуы.

ТАСЫМАЛ

- **Тасымал** – сөзді жазған кездегі оның жолға сыймай қалған бөлігін келесі жолға көшіру. Тасымал буынға негізделеді. Яғни, сөздер буын жігімен тасымалданады.
- Мысалы: Кереге сөзін екі жолмен тасымалдауға болады: ке-реге, кере-ге;

MyShared

Жер жаннаты Жетісудың төрінде орналасқан, тамыры тереңге жайылған Талдықорған жоғары медициналық колледжінің іргетасы 1936 жылы қаланған болатын.
Ғасырға жуық тарихында оқу орыны қабырғасында мыңдаған кәсіби білікті мамандар білім мен өмірге жолдама алып, Отандық денсаулық сақтау саласында орасан зор үлестерін қосып келеді.
Колледж түлектерінің арасында еңбек сіңірген атақты дәрігерлер, халық ризашылығына бөленген орта буын медицина қызметкерлері де аз емес.

1994 жыл оқу орда тарихындағы жаңа елеулі датаға айналады. Училище базасында Талдықорған медициналық колледжы құрылады. Колледжде фельдшер, мейірбике, дантист, фармацевт, гигиена көмекшісі, медициналық лаборант, мейірбике ісі мамандықтары даярланып, тек облыс көлемінде емес, кең байтақ еліміздің түкпір – түкпірінде медицинаның әр саласында жемісті еңбек етуде.

Колледждің жан – жақты дамып, биікке өрлеуіне ат салысып, тер төгіп жүрген облысымыздың құрметті азаматы – медицина ғылымының кандидаты Жансеңгіров Серік Максимұлы 1997 жылдан бастап аталмыш білім ордасын басқарып келеді. Жансеңгіров Серік Максимұлы – дәрігер, медицина ғылымының кандидаты Алматы облысының Құрметті азаматы, «Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау ісінің Үздігі», Алматы облысының дәрігер – педагогы, Денсаулық сақтау ісінің бірінші дәрежелі дәрігер – ұйымдастырушысы, Талдықорған қалалық маслихатының бірнеше шақырылым депутаты, «Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 20 жыл» медалі мен «Сапа көшбасшы-2015» және «Экономика көшбасшы-2015» медальдарының иегері.

Колледж Алматы облысында алғашқы болып 2016 жылдың сәуір айында арнайы мамандандырылған және институцияналды аккредиттеуден сәтті өтіп, барлық маманық бойынша сәйкестік деңгейін дәлелдеді. 2018 жылы Талдықорған медициналық колледжі «Талдықорған жоғары медициналық колледжі» болып атауы өзгертілді. Білім сапасы, жастардың тұрмысын және бос уақытын ұйымдастыру – Талдықорған медицина колледжі жетістігінің басты құпиялары. Бұл колледж жұмылдырылған, әртүрлі тәжірибелік жұмыстар атқаруға қабілетті. Бұл - қызу шығармашылықты оқу орны, бұл - болашақ колледжі.

Осы жылы көптеген білімгерлер ақ халатты абзал жандардың жолын таңдаған болатын. Айта кетсек, коммерциялық топ СД-206 жас ерекшеліктері әртүрлі болсада, мақсаттары бір жандар жиналған .Құрметті менің группаластарым болашақта жолдарыңыз ашық болып, адамдардың денсаулығының мықты болып жүруі біздің қолда екенін ұмытпайық ..

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА РАХМЕТ !